IL-BIBBJA f'idejna

Marcello Ghirlando OFM

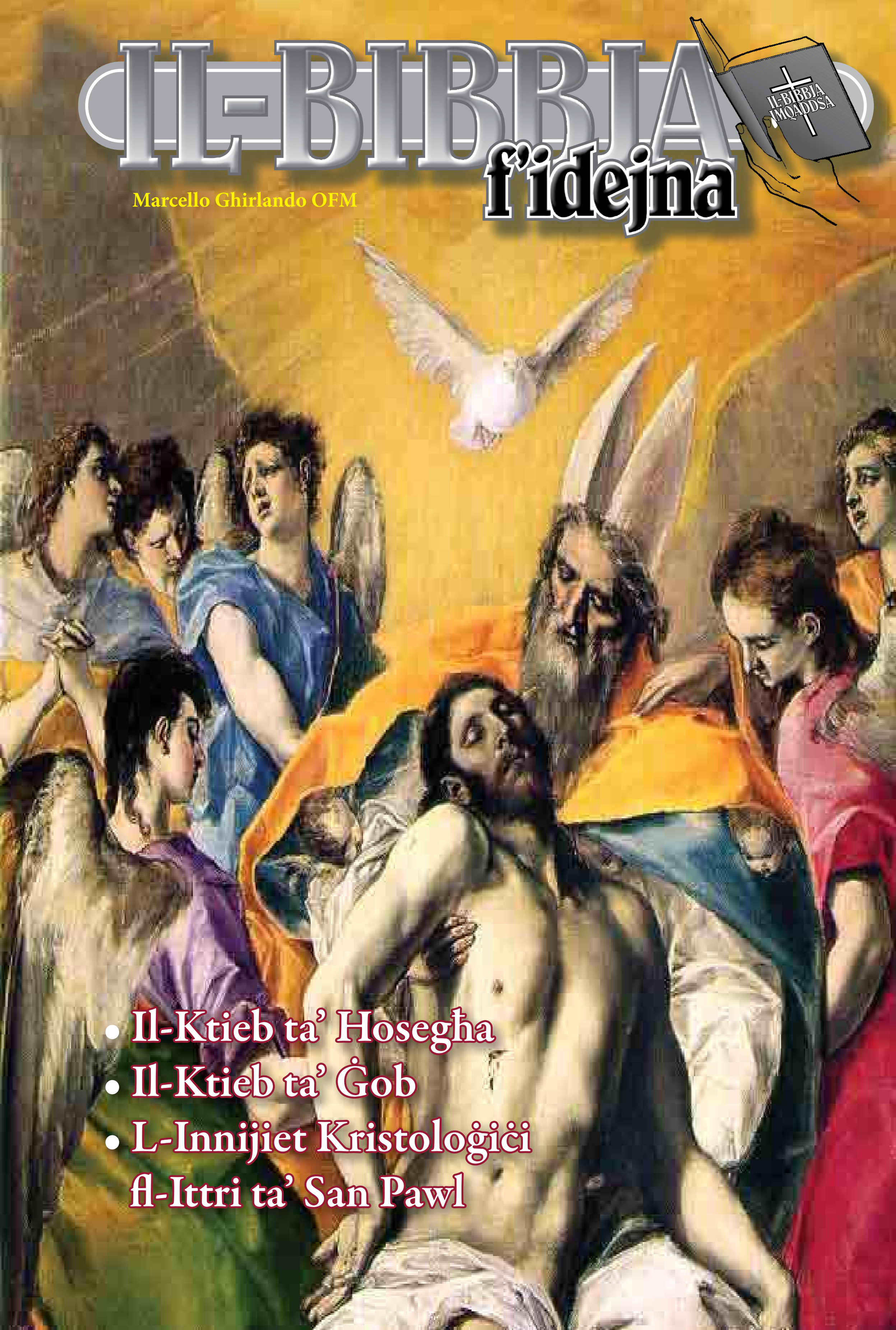

- Il-Ktieb ta' Hosegħa
- Il-Ktieb ta' Ġob
- L-Innijiet Kristoloġiċi fl-Ittri ta' San Pawl

IL-KTIEB TA' HOSEGĦA

Imħabba ttraduta

Meta naqbdu l-Ktieb tal-Profeta Hosegħa, wieħed mill-hekk imsejħa Profeti żgħar, nindunaw li dan kien l-uniku profeta kittieb li ħadem fis-Saltna ta' Fuq, jiġifieri fis-Saltna ta' Iżrael. Huwa kontemporanju ta' żewġ profeti oħra li ħadmu fis-Saltna ta' Isfel, jiġifieri fis-Saltna ta' Ġuda: Għamos u Iżaija. Lil Hosegħa, bħall-profeti l-oħra, irridu nifhmuh fl-ambjent storiku preċiż tiegħu, ambjent ta' sinkretiżmu reliġjuż u ta' firda politika u reliġjuża mill-bqija tal-Lhud li kienu jgħixu fis-Saltna ta' Ġuda. Skond il-kelma tiegħu stess Hosegħa, bin Beri ħadem fi żmien Għużżija, Ġotam, Aħaż u Ħeżekija, slaten ta' Ġuda, u fi żmien Ġerobogħam bin Ġowas (Ġerobogħam II), sultan ta' Iżrael (Hos 1, 1).

Nafu li Ġerobogħam II saltan fuq Iżrael mis-sena 783 sas-sena 743 qabel Kristu. Il-politika barranija tiegħu, quddiem it-theddia ta' l-Assirja, kienet politka li kellha twassal għall-qerda. Il-qorti rjali tiegħu kienet famuża għall-abbużi ta' poter. Fi żmien għoxrin sena, is-Saltna ta' Iżrael kellha sitt slaten li kollha laħqu wieħed wara l-ieħor wara li qatlu lil min kien fuq it-tron. Fuq is-sultan Ġerobogħam II il-profeta għandu oraklu (1, 4) li jitkellem direttament fuq it-tmiem tas-saltna tiegħu. Probabbilment dan il-Profeta ħadem bejn is-snin 750 u 725 qabel Kristu. Nafu li fis-sena 721 intemmet is-Saltna ta' Fuq bil-qerda tal-belt tas-Samarija, qerda li fuqha l-profeta ma jgħid xejn. Flimkien mal-ġrajja taż-żwieġ tal-profeta ma' Gomer, dawn huma l-ftit fatti li nistgħu ngħaqqdu flimkien biex jagħtuna ħjiel fuq min kien Hosegħa.

Hosegħa jiġi msejjaħ ixandar il-Kelma tal-Mulej f' dan iż-żmien ta' taqlib politiku kbir f'din is-saltna. Għall-profeta, dan it-taqlib kien sinjal tal-ħażen morali. Il-poplu beda jħallat it-twemmin u l-qima lejn Yaħweh ma' l-alla Bagħal: il-frott deher fit-taħlit reliġjuż u l-ħajja mmorali. Ħafna bdew iqimu 'l alla Baal, meqjus bħala l-għarus ta' l-art; it-tempji tiegħu kienu mimlijin bin-nisa mogħtija għall-prostituzzjoni sagra li bħala effett kellha ġġib il-ġid fuq l-art, il-bhejjem u l-bnedmin. Dan kien l-ambjent li l-profeta kellu madwaru. F'dan il-kuntest il-kelma tal-Mulej ġiet fuqu!

Profeta sinjal

Huwa interessanti naqraw f'dan il-ktieb

li Alla jmexxi lil Hosegħa biex ikellem u jwassal mesaġġ qawwi lill-poplu tiegħu bl-istess ġrajjiet li kellu jgħix il-profeta. Hosegħa jieħu b'martu prostituta li kienet taħdem fit-tempji ta' Bagħal: iħobbha b' qalbu kollha u minnha kellu l-ulied li isimhom isiru messaġġ konkret għall-poplu: 'U mar u ħa b'martu lil Gomer bint Diblajm, u tqalet u wilditlu tifel. U l-Mulej qallu: Semmigħ Ġeżragħel: għaliex ftit ieħor, u jien nitħallas għad-demm ta' Ġeżragħel minn dar Ġeħu, u ntemm is-saltna ta' dar Iżrael: meta jasal il-jum inksser il-qaws ta' Iżrael fil-wied ta' Ġeżragħel. U reġgħet tqalet u wildet tifla; u l-Mulej qallu: Semmiha Lo-ruħama, għaliex miniex se naħfrilhom aktar. Imma nħobb id-dar ta' Ġuda, u nsalvahom bil-Mulej Alla tagħhom, u mhux bil-qaws, jew bis-sejf, jew bil-lanza, jew biż-żiemel,jew bir-rikkieba. U fatmet 'il dik li kien jisimha Lo-ruħama u reġgħet tqalet, u wildet tifel. U qal il-Mulej: Semmih Lo-għammi, għax intom mintomx il-poplu tiegħi u jiena miniex Alla tagħkom' (1, 3-9).

Gomer terġa' lura għall-prostituzzjoni, minkejja l-imħabba ta' Hosegħa. Imma l-profeta jħobbha u jreġġagħha lura lejh b' imħabbtu, anke jekk jitlob li hi tagħtih prova ta' fedeltà qabel ma terġa' tidħol ġo daru. Ir-rebħa aħħarija kienet ta' l-imħabba kbira li Hosegħa kellu fil-qalb tiegħu!

Ħajja u Fidi

Il-ġrajjiet taż-żwieġ tal-Profeta Hosegħa issa jsiru xprun biex il-profeta jifhem aħjar il-fidi tiegħu f'Yaħweh u l-fidi tal-poplu tiegħu. U lill-poplu mħawwad iħabbarlu li Yaħweh huwa fil-fatt l-għarus tal-poplu, għarus li jħobb li jagħti l-ħajja lil għarustu. Huwa għarus għajjur, Hu li l-uniku għajn tal-ħajja, u tal-ħajja vera!

Imma l-poplu huwa ħati ta' tradiment għal din l-imħabba infinita! Ma obdewx lill-Mulej Alla tagħhom u kienu ħatja ta' adulterju. U għaliex kienu ħatja kellhom ibatu l-konsegwenzi tal-kastig, tal-mewt.

Hu hawnhekk li Hosegħa jħabbar

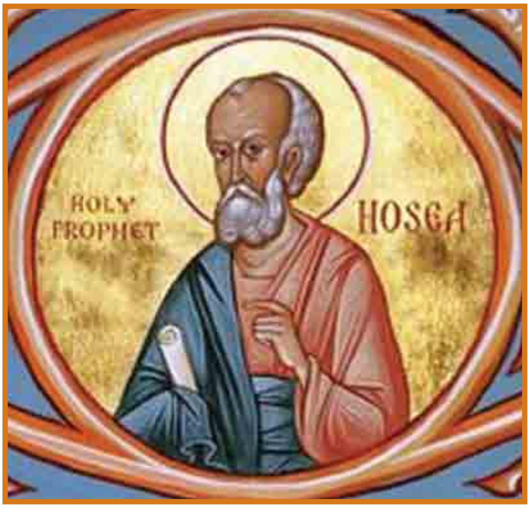

il-ġmiel tal-ħniena infinita ta' Yaħweh li jkompli jiġri wara l-poplu tiegħu! 'Għalhekk, araw, jiena se niġbidha fid-deżert u lil qalbha inkellem. Minn hemm nagħtiha lura l-għelieqi tad-dwieli li kellha, u wied Għakor ikun għaliha bieb għat-tama. Hemmhekk hi twieġeb bħal fi żmien żgħożitha, bħal fi żmien ħruġha minn art l-Eġittu. "U jiġri f'dak il-jum, oraklu tal-Mulej, li hi ssejjaħli: Żewġi; lili ma ssejjaħlix Sidi iżjed". Ineħħilha minn fommha isem il-Bagħalim u isimhom ma ssemmihx aktar. U f'dak il-jum nagħmel patt għalihom mal-bhejjem tar-raba' u mat-tjur ta' l-ajru ma' l-annimali li jitkaxkru ma' l-art, u nkisser minn fuq l-art il-qaws, ix-xabla, il-gwerra; kulħadd jorqod moħħu mistrieħ. Għal dejjem ngħarrsek miegħi, ngħarrsek miegħi fis-sewwa u fil-ħaqq, fl-imħabba u l-ħniena, b'rabta fidili jiena ngħarrsek miegħi, u int tagħraf il-Mulej. F'dak il-jum,

Għar-riflessjoni:
Hosegħa 1, 3-9
Hosegħa 3, 1-5
Hosegħa 5, 1-14
Hosegħa 14, 2-10

Itlob b'dawn is-siltiet:
Hosegħa 2, 16-25
Hosegħa 11, 1-4

oraklu tal-Mulej, is-smewwiet ikollhom tweġiba mingħandi, u l-art ikollha tweġiba minn għandhom. U niżirgħu għalija fl-art, u nħobb lil Lo-ruħama, u lil Lo-għammi ngħidlu: Inti l-poplu tiegħi u hu jgħidli: Alla tiegħi' (2, 16-25).

Alla, fil-ħniena u l-imħabba kbira tiegħu, isejjaħ mill-ġdid lill-poplu infidil, u jitlob minnu mħabba u ubbidjenza mġedda. Tabilħaqq, kif jiktbu l-istudjużi, minħabba din l-insistenza fuq l-imħabba divina u umana, il-Profeta Hosegħa jista' tassew jitqies bħala l-evanġelista ta' l-Antik Testment!

Il-Ktieb

Il-Ktieb, kif jidher ċar, huwa magħmul minn ġabra ta' orakli li l-istess Profeta lissen lill-poplu tiegħu u li magħhom żdiedu xi riflessjonijiet li saru fuq l-istess kliem tal-profeta. Il-ktieb huwa miktub bi stil koerenti u x'aktarx l-aħħar redazzjoni saret fis-Saltna ta' Ġuda.

Quddiem dan kollu nistgħu ngħidu li f'dan il-ktieb għandna espressjoni ġenwina ta' l-esperjenza ħajja umana u reliġjuża ta' Hosegħa, bin Beri, esperjenza li saret kelma ħajja ta' predikazzjoni u xhieda mill-isbaħ ta' l-imħabba ta' Yaħweh għall-poplu għażiż tiegħu: 'Bi ħbula ta' bnedmin jien ġbidthom, b'rabtiet ta' mħabba; u kont għalihom bħal min jerfa' tarbija ma' ħaddejh, u lejha mmil nitmagħha' (11, 4). Huwa ktieb, kelma, li ssir karba mqanqla biex il-poplu jdur lejn din l-imħabba b'qalbu kollha: 'Erġa' dur, Iżrael, lejn il-Mulej Alla tiegħek, għax int tfixkilt minħabba fi ħżunitek. Ħudu kliem magħkom, duru mill-ġdid lejn il-Mulej, u għidulu: Int tneħħi l-ħażen kollu: ilqa' t-tajjeb, u nroddu frott xofftejna' (14, 2-4).

'Kull min hu għaref, jifhem dawn il-ħwejjeġ; ħa jagħrafhom kull min hu bil-għaqal, għax il-Mulej it-triqat tiegħu dritti, il-ġusti jimxu fihom, iżda jitfixklu fihom il-midinbin' (14, 10).

Għal aktar tagħrif: SCHEMBRI G., Kors Ġdid fuq il-Bibbja, Tagħrif dwar il-Kotba Mqaddsa, Ed. Tau 2003, 63-64;

SPITERI D., Il-Ktieb tal-Profeta Hosegħa, Enċiklopedija Biblika, Media Centre 2003, 228-230.

Punti għad-diskussjoni:

1. Il-kuntst storiku tal-profeta jixbaħ xi ftit lil tana llum?
2. Kemm tidher il-fedelta' ta' Alla lejn il-poplu f'dan il-Ktieb?
3. X'taħseb fuq il-fatt li ħajjet Hosegħa ssir parabbola ħajja?
4. Kif tidher il-ħniena ta' Alla f'dal-Ktieb...u llum?

IL-KTIEB TA' ĠOB

Għaliex it-tbatija?

Bil-Malti ngħidu 'għandu paċenzja ta' Ġob!' Imma meta niftħu dan il-Ktieb ta' Ġob fl-Iskrittura Mqaddsa, malajr nindunaw li l-paċenzja li kellu Ġob malajr jitlifha u kważi jitlef sabru kollu quddiem il-misteru tat-tbatija fil-ħajja tiegħu u fil-ħajja tal-bnedmin!

Hemm silta sabiħa fil-Ktieb tal-Profeta Ġeremija li naħseb li nistgħu nużawha biex niġbru fil-qosor il-ħsieb kollu tal-Ktieb ta' Ġob. 'Ikollok raġun int, Mulej, meta niddiskuti miegħek; imma rrid inħaqqaqha miegħek: Għaliex il-ħżiena jgawdu r-riżq, u l-ħatjin kollha jgħixu fis-sliem? Tħawwilhom u jnizżlu l-għeruq, jikbru u jagħmlu l-frott. Int qrib fuq fommhom, imma 'l bogħod minn qalbhom. Int, Mulej, tafni u tarani, u tiflili qalbi' (Ġer 12, 1-3). Fil-fatt, fil-Ktieb ta' Ġob, l-awtur sagru jipprova jaffronta l-problema tal-ħażen, problema li tidher aktar ċara fil-ħajja tal-bnedmin ġusti li jkollhom ibatu. Ġob, bniedem ġust, xorta kellu jaffronta t-tbatija filwaqt li min deher li kien ħażin baqa' għaddej, xortih tajba. Quddiem dan kollu ma jistax jonqos li l-awtur sagru mhux biss isaqsi għaliex il-bniedem ġust ikollu jbati, x'inhu s-sens tat-tbatija u l-mard, imma jsaqsi wkoll x'inhu s-sens u fejn tidher il-ġustizzja u l-providenza ta' Alla.

Ġob il-ġust

Biex jaffronta dawn il-problemi l-awtur sagru jagħtina dan il-Ktieb ta' Ġob li, biex nifhmuh aħjar, nistgħu naqsmuh fi tliet partijiet prinċipali

Fl-ewwel żewġ kapitli nsibu dak li ngħidulu l-Prologu: fih jiġi ppreżentat Ġob, qaddej ta' Alla li kien jgħix fl-abbundanza. Alla jippermetti lil Satana jgħaddi lil Ġob minn żewġ provi kbar. L-ewwel jolqtu f'uliedu u f'dak kollu li kellu u jispiċċa jitlef kollox; wara jolqtu f'ġismu stess b'marda kiefra. Minkejja li l-mara ta' Ġob iċċanfru u xtaqet iġġiegħlu jisħet lil Alla, Ġob jilqa' kollox bis-sabar: 'Għeri ħriġt minn ġuf ommi, għeri nerġa' mmur hemm. Il-Mulej tani, il-Mulej ħadli: ikun imbierek isem il-Mulej. F'dan kollu Ġob ma dinibx u ma qalx dagħwa kontra Alla...Nilqgħu t-tajjeb mingħand Alla u l-ħażin ma nilqgħuhx?' (Ġob 1, 21-22; 2, 10).

Mal-bidu tal-parti prinċipali tal-Ktieb (3, 1 – 42, 6) Ġob jikser is-silenzju tiegħu u jokrob minn qalbu. Jisħet xortih u l-jum li fih twieled! Il-ħbieb li ġew jarawh, Elifaż, Bildad u Sofar, jeħduha miegħu u jesponu huma x'kienu jaħsbu fuq is-sitwazzjoni tiegħu. Għal dan kollu Ġob iwieġeb, kif wieġeb ukoll

wara t-tieni u t-tielet serje ta' esposizzjonijiet li jagħmlulu dawn l-istess ħbieb.

Fil-kapitlu 28 insibu innu sabiħ immens lill-kobor ta' l-għerf, għerf li l-bniedem qatt ma jista' jasal għalih. L-innu jagħlaq bl-istqarrija li għal dan it-tip ta' għerf Alla biss jista' jasal: u hu fil-qima u l-ubbidjenza lejn Alla li l-bniedem jista' jasal għall-għerf veru.

Fil-kapitli 29-31 Ġob jiġi ppreżentat jitkellem waħdu: idur minn qiegħ qalbu lejn Alla biex ikollu tweġiba għall-mistoqsijiet tiegħu, mistoqsijiet imlaqqmin fl-esperjenza kiefra u konkreta tat-tbatija. Alla ma jitkellimx imma jagħti tweġiba lil Ġob permezz ta' personaġġ ieħor li jidħol fuq ix-xena tad-dramm tagħna: Eliħu (kapitli 32-37) jagħmel erba' diskorsi li bihom jeħodha kontra t-tlett iħbieb ta' Ġob u kontra l-istess atteġġjament tiegħu. B' dawn id-diskorsi jipprova jagħti raġun lill-aġir ta' Alla.

Fil-kapitli 38-41 Alla jrendi ruħu preżenti fil-ħajja ta' Ġob fit-tempesta: ifakkru fil-kobor tiegħu u jsaqsih min hu l-bniedem li jista' jeħodha kontra Alla? Alla juri lil Ġob il-meravilji kollha tal-ħolqien. Quddiem il-kobor immens ta' Alla u tal-opri ta' idejH Ġob ibaxxi rasu: 'Ġob wieġeb lill-Mulej u qallu:

Jien naf li int tista' kollox, u ebda ħsieb minn tiegħek ma jfixkluh. Int għedt, Min hu dan li jrid joskura fehemti bla ma jifhem? U tassew jien tkellimt fuq ħwejjeġ li ma nifhimhomx, ħwejjeġ kbar wisq għalija, ma nafhomx. Int għedt ismagħni, u jien nitkellem; nistaqsik, u int għallimni. Fuqek kien b'widnejja smajt; Għalhekk inċedi u nindem fit-trab u r-rmied' (Ġob 42, 1-6).

Fl-Epilogu, 42, 7-17, Alla jeħodha kontra dak li qalu l-ħbieb ta' Ġob u jfaħħar il-qaddej tiegħu Ġob. Lilu jerġa' jagħti wlied u ġid ikbar milli kellu.

Tfittxija għal sens

Irridu nżommu quddiem għajnejna li dan ir-rakkont antik irridu nifhmuh fix-xewqa tal-bniedem, anke dak tal-Bibbja, li jfittex sens għat-tbatija, hi x'inhi din it-tbatija. U dan specjalment għal bniedem ġust li jbati.

Irridu inzommu quddiemna li l-problema tat-tbatija fil-Ktieb ta' Ġob hija marbuta ma' problema oħra: dik tar-retribuzzjoni, jiġifieri it-twemmin li Alla jippremja l-ġusti u jikkastiga l-ħżiena f'din l-art – u jekk wieħed iżomm dan it-twemmin, allura għaliex il-ġust ibati f'din il-ħajja u l-ħażin qisu dejjem igawdi? Kien twemmin żbaljat, sorpassat? X'sens allura kellha t-tbatija?

Fil-Ktieb ta' Ġob, il-ħbieb li jiġu għandu jddefendu t-twemmin tradizzjonali: jekk Ġob kien qed ibati dan ifisser li hu kien dineb u anke jekk ħaseb li kien ġust, f'għajnejn Alla ma kienx. Huma jinsistu li t-tbatija hija dejjem kastig, frott id-dnub. Elifaż fil-

Għar-riflessjoni:
Ġob 16, 1-21
Ġob 22, 1-30
Ġob 34, 1-37
Ġob 40, 4-32

Itlob b'dawn is-siltiet:
Ġob 19, 1-5
Ġob 28, 1-28

fatt jinsisti li d-dnub dejjem iġib il-kastig, Alla dejjem isib id-dnub fil-bnedmin, allura anke f'Ġob, u t-tbatija hija wkoll mezz ta' korrezzjoni. Bildad jiddefendi l-mod kif iġib ruħu Alla u ma jiddubitax fil-mod kif Alla jġib ruħu mal-bnedmin. Sofar huwa aktar arroganti u pessimista u jibbaża l-argumenti tiegħu biss fuq dak li kien jaħseb hu.

Quddiem dan kollu nafu li Ġob jiddefendi ruħu u jistqarr li hu innoċenti u xorta kien qed ibati. Ġob iħoss li Alla kien qed jeħodha miegħu...u f'dan kollu Ġob iħoss li Alla huwa ħieles jagħmel dak li jrid fil-għerf tiegħu, anke jekk jikkastiga l-innoċenti u jbierek il-ħażin! Il-bniedem jibqagħlu biss li jibqa' jżomm il-ħarsa tiegħu fuq Alla. Alla ma tasalx tifhmu bir-raġunament uman! U wara li Ġob jifhem li ma jistax jara ċar f'dak kollu li kien qed jipprova jifhem, jagħmel att ta' fidi u jistqarr: 'Jien naf li d-Difensur tiegħi ħaj, u fl-aħħar fuq it-trab iqum, u wara li jintemm ġildi, għoddni bla laħam, nara 'l Alla. Lilu narah b'ħabib tiegħi, Dak li jilmħu għajnejja ma jkunlix barrani!' (Ġob 19, 25-27).

Fid-diskorsi ta' Eliħu, l-awtur sagru jipprova jippreżenta l-valur edukattiv u dixxiplinari tat-tbatija. Għalih Alla jmexxi u jgħallem il-bniedem bit-tbatija. Jekk jidher li Alla ma jweġibx għall-krib ta' min qed ibati, dan iseħħ biss għax ma jsejħulux bħala Ħallieq u Mulej. Alla jsalva lil dawk li jindmu. Ġob kellu jeħles mid-dwejjaq tiegħu imma kellu joqgħod attent li ma jerħax jaqa' fid-dnub.

Fil-manifestazzjoni divina, Alla ma jagħtix it-tweġiba li Ġob u sħabu kienu qed jistennew b'mod ċar! U dan għaliex Alla mhuwiex bniedem. Alla jagħti raġun lil Ġob għax hu biss kien fehem xi ftit il-

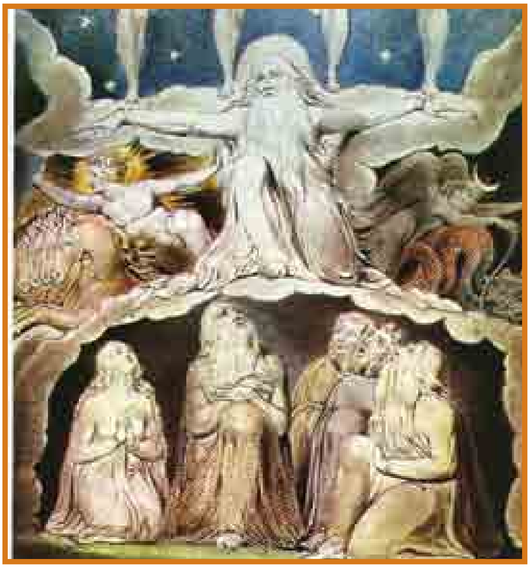

kobor immens tiegħU. U hu dan il-kobor li Alla juri lil Ġob meta jdawwarlu ħarstu fuq il-ħolqien. Il-għerf ta' Alla huwa dak li fih jitlaqqam l-ordni kollu tal-ħolqien. Mhuwiex dan l-istess għerf li għad iridu jagħtu tweġiba għall-mistoqsijiet eżistenzjali li l-bniedem jagħmel quddiem il-misteru tat-tbatija?

Dawn il-mistoqsijiet, fil-fatt, kellhom jerġgħu jqumu fil-Ktieb ta' Danjel (12, 1-3), fit-Tieni Ktieb tal-Makkabin (7, 9-11) u fil-Ktieb ta' l-Għerf (Għerf 1-5), sakemm isibu t-tweġiba definittiva ta' Alla fil-valur salvifiku tat-tbatija ta' l-Imsallab, Kristu l-Feddej tal-bnedmin kollha.

Għal aktar tagħrif: ABELA A., *Il-Ktieb ta' Ġob, Enċiklopedija Biblika,* Media Centre 2003, 156-164;

SCHEMBRI G., *Kors Ġdid fuq il-Bibbja, Tagħrif dwar il-Kotba Mqaddsa,* Ed. Tau 2003, 80-81.

Punti għad-diskussjoni:

1. Danjel: eżempju ta' kuraġġ u fedelta – Veru dan?
2. Kemm tidher il-fedelta' ta' Alla lejn il-poplu f'dan il-Ktieb?
3. Letteratura apokalittika: xi tfisser għalik?
4. X'inhu r-rwol ta' l-imperi l-kbar li jissemmew f'dan il-ktieb?

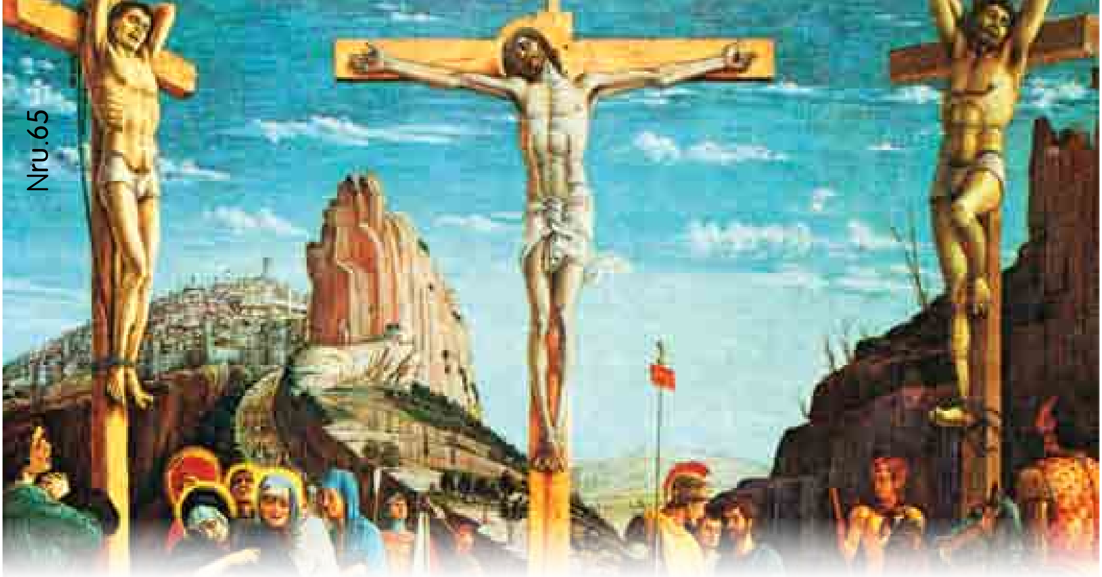

L-Innijiet Kristoloġiċi fl-Ittri ta' San Pawl

Fil-liturġija tal-Knisja nsibu diversi innijiet li jittieħdu mill-Kotba tal-Ġdid Testment. Per eżempju wieħed jista' isemmi il-Magnificat ta' Marija (Lq 1, 46-55) il-Benedictus Ta' Żakkarija (Lq 1, 68-79), in-Nunc Dimittis ta' Xmun (Lq 2, 29-32). Anke l-Prologu tal-Vanġelu ta' San Ġwann huwa innu lil Kristu (Ġw1, 1-18), bħalma huma wkoll diversi innijiet li nsibu fil-Ktieb ta' l-Apokalissi ta' San Ġwann. Innijiet oħra nsibuhom fl-Ittra lil-Lhud 1, 3-4 u fl-I Ittra ta' Pietru 2, 21-25 u 3, 18-20.

Imma naħseb li huwa fl-Ittri ta' San Pawl fejn l-aktar li nsibu innijiet li huma kollha kemm huma ċċentrati fuq il-qima lejn Kristu. L-innijiet ta' Pawlu nsibuhom f'Fil 2, 6-11, Kol 1, 15-20, Ef 1, 3-14, 2, 14-18 u 5, 14 u I Tim 3, 16. Dawn l-innijiet kollha tnisslu fix-xewqa ta' l-ewwel komunitajiet insara biex iqimu lil Kristu għal dak kollu li huwa għamel fil-pjan tas-salvazzjoni, frott l-inizjattiva ta' Alla l-Missier. Kull innu huwa fil-fatt ċelebrazzjoni ekkleżjali ħajja ta' fidwa mgħixha fil-Mulej li miet u qam minn bejn l-imwiet u li huwa dejjem ħaj u preżenti fil-poplu tiegħu.

Dawn l-innijiet jidher li huma frott it-tħeġġiġa mqanqla ta' Pawlu li nsibu f'Ef 5, 19-20: Kantaw flimkien salmi, innijiet u għana spiritwali; kantaw u għannu minn qalbkom lill-Mulej. Roddu dejjem ħajr għal kollox lil Alla u l-Missier, f'isem Sidna Ġesu' Kristu. Tħeġġiġa oħra nsibuha f' Kol 3, 16: Ħalli l-kelma ta' Kristu tgħammar sħiħa fikom; għallmu bil-għerf kollu u widdbu lil xulxin b'salmi u innijiet u b'għana spiritwali, u b'radd il-ħajr kantaw f'qalbkom innijiet lil Alla.

Fid-dawl ta' dawn l-eżortazzjonijiet jidher li Pawlu kien iħeġġeġ lill-insara biex, imqanqlin mill-Ispirtu s-Santu, jgħannu l-fidwa li tingħatalhom mill-Missier permezz ta' Sidna Ġesu' Kristu. Hija għanja tal-qalb nisranija, imqaddsa u mifdija, li mfawwra bil-gratitudni mbagħad issir ħajja: Kull ma tagħmlu jew tgħidu, agħmlu kollox f'isem il-Mulej Ġesu', u roddu ħajr lil Alla l-Missier permezz tiegħu (Kol 3, 17).

Knisja li titlob mill-qalb

L-innijiet Kristoloġiċi tal-Ġdid Testment twieldu fi ħdan il-komunità nisranija li kienet tingabar titlob. Komunità li kienet tingabar tiċċelebra l-liturġija fis-smigħ tal-Kelma ta' Alla. Hija Kelma li tirrakkonta l-għemejjel kbar ta' Alla li seħħew fil-fidwa mwettqa minn Ġesu' Kristu. Imqanqlin mill-Ispirtu l-ewwel insara kienu jwieġbu bil-fidi u bil-kant għal dan is-smigħ. Fidi u kant li mbagħad kienu jsiru ħajja.

Hawnhekk irridu niftakru li l-ewwel insara kienu jiċċelebraw l-liturġija fuq il-mudell tal-liturġija fil-Ġudajiżmu, liturġija

li kienet tinkludi fiha s-smigħ tal-kelma ta' Alla, l-omelija, iċ-ċelebrazzjoni ta' l-għemejjel salvifiċi ta' Alla bil-kant tas-salmi u innijiet oħra. Eku ta' dan it-tip ta' liturġija nsibuhom f'Lq 4, 14-30 u Atti 13, 15-43. Ovvjament il-liturġija nisranija għandha karatteristika fondamentali differenti. Dan għaliex hija hux biss smigħ tal-Kelma u ċelebrazzjoni, imma hija wkoll it-tifkira ta' l-Għid tal-Mulej, jiġifieri ċ-ċelebrazzjoni fil-preżent ta' dak kollu li Alla wettaq għall-bniedem bil-mewt u l-qawmien tal-Mulej Ġesu'. Hija t-tifkira ta' l-ikla tal-Mulej, ikla li saret is-sinjal ta' l-għotja tal-Mulej fuq is-Salib.

Dan kollu ngħiduh biex nuru li l-innijiet li nsibu fil-Ġdid Testment huma mlaqqma fit-tradizzjoni ħajja u sħiħa ta' l-Antik Testment. Antik Testment li jsib il-milja u s-sens tiegħu fil-ġrajja tal-fidwa tal-Mulej. Huma innijiet allura li jgħannu l-misteru ta' Kristu, mill-pre-eżistenza tiegħu, il-misteru ta' l-inkarnazzjoni u l-ġrajja kollha tal-fidwa li twassal għall-eżaltazzjoni tiegħu min-naħa ta' Alla l-Missier.

Ħafna studjużi jżommu li l-innijiet Kristoloġiċi li nsibu fl-Ittri ta' San Pawl ġew komposti qabel u l-appostlu jinqeda bihom u jdaħħalhom fl-ittri tiegħu. Iżda din l-istqarrija llum forsi mhijiex daqshekk eżatta. Il-komunità nisranija bikrija, ta' bejn is-snin 30 u 50 w.K. jidher li kellha liturġija imposta aktar fuq il-Ġudajiżmu, ovvjament bil-karatteristika nisranija. Ta' dan nsibu ħjiel li nistgħu ngħaqqdu flimkien fil-Ktieb ta' l-Atti ta' l-Appostli: il-komunita' nisranija kienet titlob bis-salmi (4, 23-31); kienu jitolbu 'l Alla għal dak kollu li kien għamel permezz tal-qaddej qaddis tiegħu Ġesu' (16,25); it-talb kien iċ-ċentru tal-ħajja ta' kuljum tal-komunità nisranija, għajn tal-qawwa missjunarja tagħha (1, 14; 2, 42-48); il-komunitajiet insara kollha kienu jitolbu, kemm dik ta' Ġerusalemm u kemm dik ta' Antijokja (13, 2-3), dik tas-Samarija (8, 14-17) u kemm dik ta' Ċesarija (10, 24-48) u Korintu (14, 26). Imma jidher li l-komunitajiet ta' San Pawl kienu qed ifittxu l-mod tagħhom kif jitolbu (ara: 1, Kor 11-14; Ef 5, 19 u Kol 3, 16). Jidher li kien f'dawn il-komunitajiet li ssawru l-innijiet Kristoloġiċi li nsibu fl-Ittri Pawlini, komunitajiet li, aktar mill-Knisja-Omm ta' Ġerusalem u l-Knejjes tal-Lhudija, kienu jafu sewwa lill-Appostlu tal-ġnus. Kienu dawn il-komunitajiet li fihom issawru l-innijiet li bħala sfond, aktar mill-Antik Testment in ġenerali kellhom it-tradizzjoni sapjenzjali biblika-ellenistika li ssib l-għeruq tagħha fil-verzjoni Griega tal-Bibbja (Septuaġinta – LXX, il-verżjoni wżata fil-komunitajiet ta' l-insara ta' nisel pagan). Fid-dawl ta' din it-tradizzjoni speċifika, per eżempju, il-komunita' ta' Antijokja qrat u tat interpretazzjoni ġdida lit-titli Kristoloġiċi li twieldu fil-Knisja ta' Ġerusalemm, titli bħalma kienu Kristu, Mulej, Bin Alla. U din l-interpretazzjoni ġdida ma kenitx biss frott ir-riflessjoni u t-talb ta' din il-komunità, jew il-komunitajiet l-oħra li waqqaf Pawlu, imma kienet ukoll frott il-predikazzjoni ta' Pawlu. Mela, l-innijiet tat-tradizzjoni Pawlina, kif nistgħu insejħulha tabilħaqq,

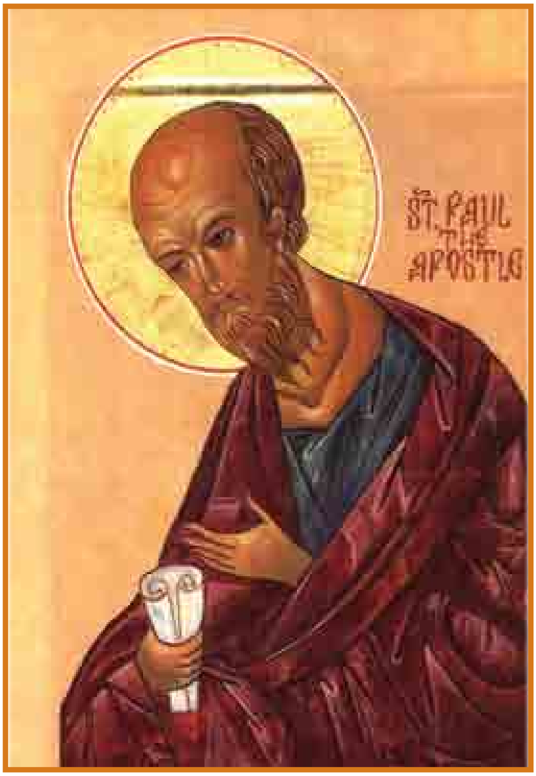

twieldu f'dawn il-komunitajiet li waqqaf jew ħadem fihom hu. Huma innijiet li jistgħu jitqiesu bħala mlaqqmin fir-riflessjoni, fil-predikazzjoni u fil-ħidma evanġelizzatriċi u kateketika ta' San Pawl. Huma innijiet li jitlaqqmu bis-sħiħ fit-teoloġija Pawlina. Hu biss fil-komunitajiet tat-tradizzjoni Pawlina li nsibu dawn it-tipi ta' innijiet Kristoloġiċi mibnija fuq it-tradizzjoni profetika ta' Iż 52,13 – 53,12 u fuq dik biblika-sapjenzjali tat-testi meħuda mill-Ktieb tal-Proverbji, tal-Għerf u ta' Bin Sirak.

Il-forma letterarja ta' l-innijiet

L-innijiet Kristoloġiċi huma msawra minn dik li tissejjaħ proża ritmata. Huma innijiet li Pawlu jlaqqam fl-eżortazzjonijiet tiegħu u fit-tagħlim li huwa jgħaddi lill-qarrejja tiegħu fl-Ittri tiegħu.

Il-proża ritmata ta' dawn l-innijiet hija kkulurita bir-ritmu u dawk li jissejħu paralleliżmi (1 Tim 3, 16; Kol 1, 15-17) u paralleliżmi antitetiċi. L-innijiet mbagħad għandhom diversi forom letterarji: Ef 1, 3-14 jinkiteb taħt forma ta' talba ta' barka li ssir lil Alla l-Missier ta' Sidna Ġesu' Kristu; Fil 2, 6-11 hija riflessjoni teoloġika fuq l-umiltà ta' Kristu bbażata fuq l-iskema umiljazzjoni/eżaltazzjoni li nsibu fl-Għanjiet tal-Qaddej Sofferenti ta' Yaħweh fil-Ktieb ta' Iżaija; Kol 1, 15-20 u Ef 2, 14-18 huma għanja lil Kristu għal dawk li wettaq fil-pjan tal-fidwa.

Huwa interessanti ninnotaw kif Pawlu jqiegħed dawn l-innijiet fil-kwadru aktar wiesa' ta' l-ittri tiegħu: l-innu ta' Ef 1, 3-14 iqiegħdu fil-bidu ta' l-ittra u jsir ukoll ftuħ solenni u impostazzjoni teoloġika tagħha; Fil 2, 6-11 jitqiegħed fil-kwadru ta' l-eżortazzjonijiet li nsibu f'Fil 1, 27-2, 18 u jsir il-bażi ta' l-ittra kollha – biex Kristu jsir l-eżempju tan-nisrani f'dak kollu li jagħmel; Kol 1, 15-20 u Ef 2, 14-18 huma mqiegħda mat-tagħlim duttrinali.

Hu x'inhu l-kwadru li fihom huma mqiegħda dawn l-innijiet, ilkoll jgħannu lil Kristu u jippreżentaw ir-rwol tiegħu fil-ħolqien u fil-fidwa, il-pre-eżistenza tiegħu, l-inkarnazzjoni u l-eżaltazzjoni tiegħu, l-irwol tiegħu bħala dak li ġab is-sliem fl-univers u fil-Knisja; huwa Hu li jwassal għall-ħolqien ġdid u l-bniedem il-ġdid. Din il-Kristoloġija titlaqqam fit-Teoloġija, fis-sens li l-innijiet lil Kristu jsiru għall-glorja ta' Alla l-Missier, li miegħU Kristu ħabbibna u li permezz tiegħu l-Missier daħħalna fis-saltna tad-dawl.

Għal aktar tagħrif:

BUSCEMI A.M., *Gli Inni di Paolo, Una Sinfonia a Cristo Signore*, Jerusalem 2000; KARRIS R.J., A Symphony of New Testament Hyms, Minnesota 1996.

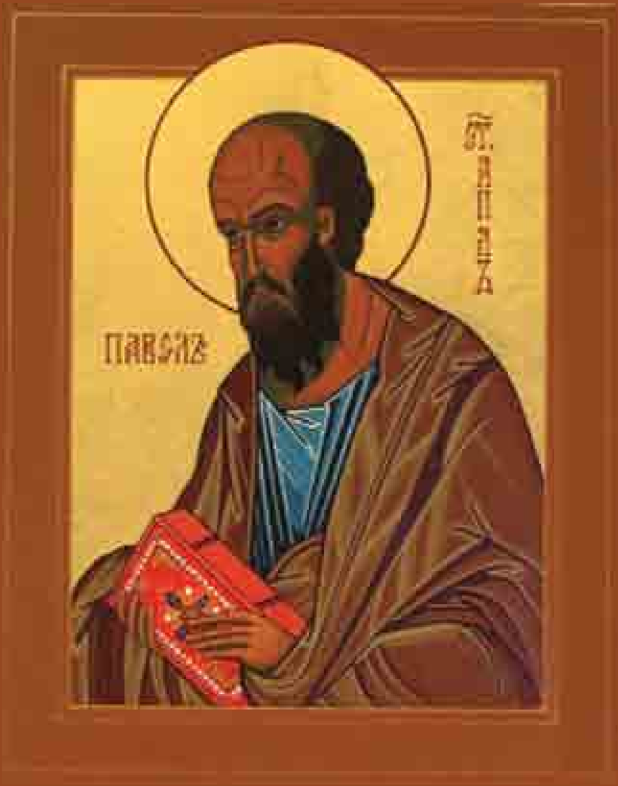

L-Ittra ta' San Pawl lir-Rumani

Kors ġdid
mill-Kummissarjat ta' l-Art Imqaddsa
mmexxi minn
P. Marcello Ghirlando OFM

mis-16 ta' Ottubru sas 27 ta' Novembru

Ktieb ġdid mill-Edizzjoni TAU u l-Kummissarjat ta' l-Art Imqaddsa
ta'
P. Marcello Ghirlando, OFM
Introduzzjonijiet għal kull ktieb tal-Bibbja u iżjed.
Prezz €10 u jinkiseb mill-ħwienet tal-kotba ewlenin
jew ċempel 21242254, 21251131